

Met kompas kerkelijke verdeeldheid overstijgen

De verdeeldheid in christelijk Nederland is te overstijgen met een speciaal kompas van Christian Schwarz, de Duitse ontwikkelaar van gemeenteopbouwprincipes. Een bedrijfsmatige aanpak kan geen kwaad.

Door onze redacteur
Daniël Gillissen
ND 4 maart 2010

ERMELO – De Nederlandse geschiedenis zit vol met kerkscheuringen; steeds opnieuw zijn nieuwe kerken met eigen culturen ontstaan. Paul de Kloe zit ermee in zijn maag. „Christenen blijven zich maar afzetten tegen elkaar.” Dat moet veranderen, vindt hij. „Met de scheuringen hebben we onszelf beroofd van de mogelijkheid van anderen te leren.” De Duitser Christian Schwarz heeft een oplossing, stelt De Kloe. Volgens Schwarz valt de protestantse christenheid uiteen in drie delen. Een deel van de kerk heeft vooral aandacht voor God als Schepper; doorgaans is deze groep te vinden in traditionele kerken met een liberale inslag. „Ze hebben veel aandacht voor milieu en mensenrechten. Het gevaar is God in alles te zien, waardoor ze God kwijtraken.”

Dogmatisch

Het evangelisch georiënteerde, zogenaamd Bijbelgetrouwe, deel van de kerk richt zich vooral op Jezus, op de verlossing. „Het risico daarvan is dat ze heel dogmatisch worden.” De derde groep vormen de charismatici, die nadruk leggen op de Heilige Geest. „In de praktijk kan dat ontaarden in een algemene spiritualiteit.” „Wanneer kerken en daarmee kerkleden zich terugtrekken in hun eigen cultuur creëren ze eigenlijk een soort eigen afgod”, vindt De Kloe. „Het is ongetwijfeld uit liefde voor God ontstaan, maar inmiddels herkennen christenen elkaar onderling niet meer.” Er zijn initiatieven om kerkmuren te overstijgen, erkent Paul de Kloe, die in Nederland onder de naam ‘Natuurlijke Gemeente Ontwikkeling’ de principes van Christian Schwarz in kerken introduceert.

Bovenaf

„Maar doorgaans komt dat van bovenaf, denk aan de oecumenische beweging. Het is geprobeerd van hogerop dwingend op te leggen en dat is mislukt. Het moet namelijk uit het hart van mensen komen.” Omdat Schwarz voor zijn indeling de drie-eenheid van God gebruikt – de verschillende stromingen leggen nadruk op een van de drie goddelijke personen – heeft hij zijn model het Trinitarisch Kompas genoemd. Door enkele testjes kunnen christenen ontdekken waar zij binnen dat model zitten; en datzelfde geldt voor kerkelijke gemeenten. De bedoeling daarvan is een spiegel voor te houden, zegt De Kloe. „Je ziet waar je je persoonlijk of als kerk bevindt. En het mooiste is om in het midden uit te komen, dan ben je in balans. Dat is te bereiken door in gesprek te gaan met christenen die juist aan de andere kant zitten van het spectrum – dan groei je naar elkaar toe”, verwacht De Kloe.

Praktisch

Volgens hem geeft een christen zo een praktische vertaling van de woorden van Paulus in Efeziërs 3. Die schrijft, nadat hij heeft gewezen op het werk van God de Vader, Christus en de Geest: ‘Dan zult u met alle heiligen de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte kunnen begrijpen, ja de liefde van Christus kennen die alle kennis te boven gaat, opdat u zult volstromen met Gods volkomenheid.’ De Kloe: „Dat is altijd beleden met de mond, maar nog te weinig in praktijk gebracht. Pas met alle heiligen kunnen wij de volheid van de liefde van Christus begrijpen.” De Kloe denkt dat het kompas belangrijk is – zelfs zo dat hij zegt dat het goed is voor „de hele kerk van Nederland”. Zijn dat niet wat grote woorden? Er zijn tal van gemeenteopbouwmodellen op de markt gekomen de afgelopen jaren – en de praktijk bewijst

dat die na verloop van tijd weer hun kracht verliezen. De Kloe: „Dit is meer dan een model dat je kopieert als kerk. Schwarz reikt basisprincipes aan waarmee elke kerk zijn voordeel kan doen.”

Bedrijfsmatig

Het lijkt nogal op een bedrijfsmatige aanpak. Werkt dat in de kerk? „Een kerk is vergelijkbaar met een bedrijf”, vindt De Kloe. „Beide zijn organisaties, waarbij de kerk God op aarde vertegenwoordigt. Dus moeten wij zelfs beter zijn. Bedrijven doen aan kwaliteitszorg: ze onderzoeken jaarlijks of hun structuur en aanpak voldoende kwaliteit biedt. Dat moeten kerken ook doen. Je moet weten wie je bent, zodat je weet waar je moet verbeteren. Dat zal elke kerk ten goede komen, anders ga je eigen stokpaardjes berijden.”

Christian Schwarz

Christian A. Schwarz is al jaren bekend in Nederland vanwege zijn kwaliteitstest voor kerken. De Evangelische Alliantie (EA) introduceerde het als gemeenteopbouwmodel begin jaren negentig en tot nu toe hebben zo'n honderdzestig gemeenten uit protestantse, gereformeerde, evangelische en charismatische kerkgenootschappen zichzelf doorgelicht. Wereldwijd deden vijftigduizend kerken hetzelfde. Schwarz kreeg in 1993 de eerste Helixprijs, de jaarlijkse prijs van de EA voor gemeenteopbouw. Het algemene gevoel is dat Schwarz voorbij is. Maar hij heeft nieuwe ideeën gelanceerd, vertelt Paul de Kloe, die onder de naam Natuurlijke Gemeente Ontwikkeling het Schwarz-principe van de EA heeft overgenomen. Op 24 april wil hij in Ermelo gemeenten opnieuw interesseren. Naast De Kloe zijn er drie coaches actief, predikanten die kerken kunnen helpen met de Schwarz-principes toe te passen. En er zijn er nog acht in training, afkomstig uit diverse kerkelijke denominaties. De Kloe probeert ook via officiële kanalen voet aan de grond te krijgen in de Protestantse Kerk in Nederland. Morgen spreekt hij op het protestantse hoofdkantoor in Utrecht een groep gemeenteadvisers toe. De Kloe werkte voor Open Doers in het Midden-Oosten en doceerde gemeenteopbouw aan de Christelijke Hogeschool Ede. Inmiddels is hij actief als school- en gemeentebegeleider.